

Warszawa, dnia 22 grudnia 2017 r.

Poz. 1207

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 15 grudnia 2017 r.

w 95. rocznicę pierwszego posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej Polski Odrodzonej

W rezultacie uchwalenia konstytucji marcowej i następnie przeprowadzenia wyborów dnia 28 listopada 1922 r., odbyło się pierwsze posiedzenie Senatu Rzeczypospolitej Polskiej Polski Odrodzonej. Senat w latach 1922–1935 był wyłaniany w pięcioprzymiotnikowych wyborach. Z każdego województwa wybierano liczbę senatorów odpowiadającą 1/4 liczby posłów. Ogółem wybierano zatem 111 senatorów. 93 spośród nich było wybieranych w okręgach wyborczych, a 18 – z listy państwowej. Czynne prawo wyborcze do Senatu przysługiwało obywatelom, którzy ukończyli 30 lat, a bierne tym, którzy mieli ukończone 40 lat. Z kolei na mocy konstytucji kwietniowej z 1935 r. liczba senatorów została ograniczona do 96 osób; 1/3 pochodziła z nominacji prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a 2/3 z wyborów – ograniczonych w praktyce do elity obozu rządzącego.

Wprowadzając Senat do ustroju Polski Odrodzonej, parlamentarzyści Sejmu Ustawodawczego nawiązali do dorobku ustrojowego I Rzeczypospolitej, czyli do historii Rady Królewskiej i „arystokratycznego” Senatu, jak i do współczesnego wyzwania, jakim była powszechna zgoda na wzmocnienie demokratycznego porządku ustrojowego. Pierwszym marszałkiem Senatu Rzeczypospolitej Polskiej został zasłużony działacz narodowy z Wielkopolski i marszałek Sejmu Ustawodawczego adw. Wojciech Trąmpczyński. Oprócz niego do wybitniejszych senatorów w latach 1922–1939 należeli m.in. abp Adam S. Sapieha, metropolita krakowski, abp Józef Teodorowicz, metropolita lwowski obrządku ormiańskiego, czy też narodowcy Stanisław Głabiński, prawnik i współtwórca konstytucji marcowej, prof. Stanisław Kasznica, rektor Uniwersytetu Poznańskiego, Władysław Grabski, dwukrotny premier rządu Rzeczypospolitej Polskiej, oraz socjaliści Bolesław Limanowski, nestor polskiego socjalizmu niepodległościowego i Marszałek Senior z 1922 r., Andrzej Strug (wł. Tadeusz Gałęcki), znany powieściopisarz i Dorota Kłuszyńska, przewodnicząca Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Równie dobrze w dziejach Senatu zapisali się ludowcy, w tym współzałożyciel ruchu ludowego w Galicji Bolesław Wyslouch, a z senatorów Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem – Władysław Raczkiewicz, późniejszy Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie. Przez ławy Senatu II Rzeczypospolitej przewinęło się ponad 450 parlamentarzystów, spośród których aż 155 poległo, zostało zamordowanych bądź zmarło z wycieńczenia w latach okupacji niemieckiej i sowieckiej.

Wojna i nowa sowiecka dominacja nad Polską zakończyły żywot Senatu. Stało się tak za sprawą referendum czerwcowego z 1946 r., którego wyniki zostały sfałszowane przez komunistów, sprawdzających w ten sposób wytrzymałość Zachodu na postępujący proces podporządkowywania narodu antypolskiej doktrynie i praktyce rządzenia. Do negatywnej odpowiedzi na pierwsze pytanie referendalne, dotyczące zniesienia Senatu w nowym porządku ustrojowym, nawoływało Polskie Stronnictwo Ludowe Stanisława Mikołajczyka, które – jako partia ludowa – w II Rzeczypospolitej kontestowało istnienie tej izby. Przecistawiano się jednak w ten sposób komunistom postulującym w swej propagandzie udzielanie odpowiedzi „3 razy TAK” na pytania referendalne; uznano także, że Senat Rzeczypospolitej Polskiej symbolizuje suwerenność i ciągłość państwa polskiego. Brak Senatu w porządku ustrojowym Polski Ludowej podkreślał zatem rzeczywisty charakter ówczesnej władzy, zależnej od Moskwy.

Nic zatem dziwnego, że w III Rzeczypospolitej Senat został wprowadzony do ustroju państwa już w pierwszych, kontraktowych wyborach z 4 czerwca 1989 r. W przeprowadzonych faktycznie demokratycznych wyborach jedynie do tej izby wygrał obóz „Solidarności”, zdobywając 99 mandatów na 100.

Obecnie Senat, jako organ władzy ustawodawczej, może przyjmować wnioski legislacyjne do ustaw uchwalonych przez Sejm, posiada prawo inicjatywy ustawodawczej oraz podejmuje uchwały okolicznościowe, służące w szczególności kreowaniu polityki historycznej państwa. Ponadto istotnym zadaniem Senatu jest opieka nad Polonią i Polakami za granicą, zwłaszcza na Wschodzie. Dziś chcemy nazywać Senat Rzeczypospolitej Polskiej „Izbą refleksji”, co stanowi wyzwanie zarówno dla nas, jak i dla naszych następców.

W 95. rocznicę powstania Senatu Rzeczypospolitej Polskiej chylimy czoła przed dokonaniem naszych poprzedników, szczególnie współtwórców II Rzeczypospolitej, i tych wszystkich senatorów, którzy oddali swe życie w latach wojny i okupacji oraz byli prześladowani w Polsce Ludowej. Szczególną pamięcią otaczamy zmarłych senatorów III Rzeczypospolitej, którzy zasiadali obok nas w ławach Izby wyższej. Cześć ich pamięci!

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Marszałek Senatu: *S. Karczewski*